

CONFERINȚA I

Stuttgart, 16 iunie 1921

În ciuda faptului că acest sejur la Stuttgart trebuia să fie dedicat altor activități, a fost pentru mine o necesitate să vă vorbesc în seara aceasta despre o temă antroposofică și vreau să vă comunic câte ceva referitor la relația omului cu ambianța cosmică, în măsura în care această ambianță intervine în om. Aș vrea să modelez această temă în așa fel încât conținutul său să fie raportat în mod deosebit la aspecte necesare pentru a putea reflecta asupra regresului civilizației din vremea noastră.

Dacă reunim unele aspecte cu care am făcut cunoștință de-a lungul anilor prin știința spiritului de orientare antroposofică cu privire la om, atunci multe lucruri apar rezumate în acea tripartită a omului care ne-a apărut în mod repetat în fața sufletelor noastre, în acea împărțire în spirit, suflet și corp. Dacă privim din punctul de vedere al științei spiritului la alcătuirea noastră, la ceea ce pătrunde tot mai mult formațiunea noastră actuală, trebuie să spunem că dezvoltarea omenirii a ajuns treptat la situația de a lua în considerare, de fapt, numai ceea ce este corporal în om. Cu privire la această contemplare a omului numai sub raportul corporalului, avem, în prezent, o cunoaștere cuprinzătoare și, încă mai mult, o dorință de a învăța să cunoaștem această corporalitate în relația sa cu restul fenomenelor lumii. Numai că trăim în vremea în care atenția trebuie să fie din nou îndreptată spre ceea ce este sufletesc

CUPRINS

Treptele adevărului (biolog dr. Petre Papacostea)	9
În legătură cu publicarea conferințelor lui Rudolf Steiner. .	13
CONFERINȚA I, Stuttgart, 16 iunie 1921	
Esența halucinațiilor, formațiunilor fanteziste și imagina- țiunii în legătură cu corpul, sufletul și spiritul – cu situarea în timp. Problemele adversarilor	15
CONFERINȚA a II-a, Berna 28 iunie 1921	
Puntea dintre lumea morală și lumea naturală. Omul și ele- mentele. Depășirea ahrimanizării Pământului prin spiritul lui Christos	35
CONFERINȚA a III-a, Dornach, 24 iunie 1921	
Legitatea în cadrul lumii terestre, a lumii cosmice, a su- fletului lumii, a spiritului lumii și lumea minerală, lumea vegetală, lumea animală și lumea omului. Greul și elementul apă	52
CONFERINȚA a IV-a, Dornach, 26 iunie 1921	
Omul și elementele	67
CONFERINȚA a V-a, Dornach, 1 iulie 1921	
Esența halucinației, fanteziei și imaginațiunii.	78

CONFERINȚA a VI-a, Dornach, 2 iulie 1921	
Cunoașterea spirituală a organelor și acțiunea ulterioară a acestora în viața pământească următoare. Amintiri, gânduri constrângătoare, furie, halucinații. Terapia rațională. . . .	91
CONFERINȚA a VII-a, Dornach, 3 iulie 1921	
Viața dintre moarte și o nouă naștere. Judecată, reprezentare, concluzie. Omul ca imagini de amintire și iubire; influențele lui Lucifer și ale lui Ahriman asupra omului	107
CONFERINȚA a VIII-a, Dornach, 8 iulie 1921	
Omul și esența gândurilor	124
CONFERINȚA a IX-a, Dornach, 9 iulie 1921	
Sistemul volițional al omului și sistemele ritmului respirator și al pulsului. Forțele de orientare care acționează din Zodiac asupra animalului și a omului.	139
CONFERINȚA a X-a, Dornach 10 iulie 1921	
Maya și existența.	152
CONFERINȚA a XI-a, Dornach, 15 iulie 1921	
A gândi, a simți, a vrea. Poezia „Muspilli”	168
CONFERINȚA a XII-a, Dornach, 16 iulie 1921	
Neamul păsărilor, mamiferele și omul tripartit.	185
CONFERINȚA a XIII-a, Dornach, 17 iulie 1921	
Omul: corpul fizic, corpul eteric, corpul astral, eul și Ierarhiile	200
NOTE.	215

și spre ceea ce este spiritual. Când se observă cu atâta grijă ceea ce este corporal, așa cum este în prezent cazul cunoașterii obișnuite, trebuie ca prin această observare a corporalului să fim conduși și spre observarea a ceea ce este sufletesc și spiritual.

Aș vrea să plec de la fenomene care, de fapt, nu pot fi înțelese în prezent, pentru că se ia în considerare numai ceea ce aparține corporalului și care există ca mari întrebări ce apar în fața omului. Când observăm corporalul, vedem că acesta se inseră în întreaga ordine naturală, iar cunoașterea s-a străduit să compună treptat întreaga ordine naturală din cauze și efecte asociate în mod necesar. În acest lanț de cauze și efecte este gândită a fi integrată și corporalitatea umană, și ea este explicată în acest mod. Propriu-zis, în sens larg, acesta este caracterul materialist al cunoașterii noastre actuale, și anume se îndreaptă privirea numai spre cauzele și efectele naturale și se explică modul în care s-a individualizat corporalitatea umană prin aceste cauze și efecte cu un fel de necesitate mecanică.

Dar în fața omului apar anumite fenomene care sunt într-un anumit sens anormale, care se prezintă însă ca mari enigme, ca semne de întrebare, dacă te oprești numai la explicația pur naturală a relației de la cauză la efect. Noi vedem cum se desfășoară corporalitatea umană. Cercetătorul naturii caută în corpul uman aceleași legi pe care le caută afară, în natură. El poate spune numai că în corpul uman ele ar fi mai complicate, dar că sunt aceleași legi. Și, iată, vedem că prin legi izolate au loc, oricum în mod anormal, anumite fenomene care sunt imposibil de inserat în acest mers al evenimentelor naturale. Gânditorul materialist se străduie – în orice caz, el nu a ajuns în prezent la aceasta, dar o consideră ca fiind un ideal – să explice voința obișnuită, simțirea obișnuită, gândirea sau reprezentarea din om ca efecte ale fenomenelor corporale, tot așa cum explicăm flacăra rezultată din arderea substanței combustibile. Și se poate spune, chiar dacă în prezent asemenea explicații nu au fost aduse, că cercetătorul naturii poate afirma că va veni o vreme în care se va putea explica și gândirea, simțirea, voința din corporalitatea umană așa cum se explică flacăra rezultată din arderea substanței

combustibile. Ce atitudine ar trebui însă să avem, de exemplu, față de reprezentarea umană, dacă această părere ar fi corectă?

Noi facem deosebire între reprezentările pe care le admitem pentru că le putem desemna a fi corecte și reprezentările pe care le respingem pentru că le considerăm a fi incorecte, pentru că spunem despre ele că ar constitui o eroare. Dar în ordinea naturală totul este rezultatul cauzelor. Putem spune, așadar, potrivit ordinii naturale: Eroarea, iluzia provin și ele din cauze necesare, ca și reprezentarea corectă, justificată. – Aici ajungem deja la o enigmă: De ce fenomenele din natură, care trebuie să fie toate rezultatul unor cauze necesare, condiționează în om o dată adevărul, altă dată eroarea?

Dar vom fi și mai mult conduși spre o enigmă dacă vedem cum la unii oameni apar ceea ce numim viziuni iluzorii, halucinații false, despre care știm că evocă până la vizualizare ceva ce nu are rădăcini în realitate. Cum ajungem să spunem, să le putem considera ca fiind halucinații nejustificate, când tot ceea ce se întâmplă în om provine în mod necesar din ordinea naturală care există în el? Ar trebui să atribuim și halucinațiilor o justificare, ca și aspectelor pe care le numim impresii adevărate și reprezentări adevărate. Și cu toate acestea noi suntem convingși – și ne este îngăduit s-o simțim și s-o presimțim – că halucinațiile trebuie să fie respinse. De ce trebuie ele să fie respinse? De ce nu trebuie să fie recunoscute ca un conținut justificat al conștiinței umane? Și cum putem să le recunoaștem ca halucinații?

Vom putea să ne lămurim asupra acestor enigme numai dacă focalizăm și alte lucruri care ne pot aminti halucinațiile, dar care nu pot fi recunoscute ca fiind nejustificate, potrivit simțirii noastre, în același sens ca halucinațiile; ele sunt produsele fanteziei umane. Aceste produse ale fanteziei umane apar din profunzimile insondabile ale vieții sufletești umane, ele se epuizează în imagini care se prezintă pline de farmac în fața sufletului uman și sunt la originea unor lucruri care înfrumusețează viața. Toate produsele artistice ar fi de negândit în absența acestor produse ale fanteziei. Cu toate acestea suntem conștienți că ele nu-și au rădăcinile într-o realitate

solidă, că trebuie să le privim ca pe ceva care ne înșală atunci când vrem să-i atribuim realitate în sensul obișnuit al cuvântului.

Noi știm, din știința spiritului, care este prima treaptă a cunoașterii suprasensibile. Vorbim despre imaginațiune, vorbim despre cunoașterea imaginativă, descriem modul în care sufletul ajunge să aibă, prin anumite exerciții, un conținut de imagine, care însă nu este considerat de cercetătorul spiritului, în ciuda faptului că apare ca un conținut în imagine, ca fiind un vis, ci ca ceva ce se raportează la o realitate, care copiază o realitate.

Într-o anumită măsură avem în fața noastră trei trepte ale vieții sufletești: halucinația, pe care o privim ca fiind o iluzie totală, creația fanteziei, despre care știm că am extras-o cumva din realitate, care însă, așa cum apare în noi ca formațiune a fanteziei, nu are totuși de-a face în mod nemijlocit cu realitatea, iar în al treilea rând avem imaginațiunea, care se ivește în viața noastră sufletească tot ca imagine sau ca o sumă de imagini și pe care o raportăm la o realitate. Cercetătorul spiritului știe să raporteze această imaginațiune la realitate tot așa cum raportează percepția culorii sau a sunetului la realitate. Iar celui care spune că imaginațiunea, că adevărata imaginațiune nu ar putea fi dovedită în adevărul său, că ea ar putea fi și iluzie, trebuie să i se răspundă că cel ce a viețuit aceste aspecte ale vieții sufletești poate spune: Tu nu poți ști nici dacă o bucată de oțel fierbinte este cu adevărat o bucată adevărată de oțel fierbinte și nu una pur și simplu gândită sau reprezentată. – Acest lucru nu poate fi dovedit prin gânduri, ci prin viață. Oricine știe să deosebească prin felul în care vine în legătură cu lumea fizică exterioară fierul fierbinte doar reprezentat, care nu te arde, de adevăratul fier fierbinte. Tot așa știe și cercetătorul spiritului să deosebească, prin contactul cu lumea spirituală prin imaginațiune, lucrul care este reprezentat despre această lume spirituală de ceea ce se raportează prin imaginațiune la o realitate a acestei lumi spirituale.

Acest sistem tripartit, halucinație, produs al fanteziei, imaginațiune, nu poate fi înțeles dacă nu se observă esența omului în relația sa cu întreaga ambianță cosmică, după cunoștințele științei

spiritului. Omul este întru totul o ființă alcătuită din spirit, suflet și corp. Dacă observăm omul așa cum ni se prezintă între naștere, sau, să spunem, între concepție și moarte, îl avem înaintea noastră în corporalitatea sa. Această corporalitate a omului este înțeleasă, cu ajutorul științei actuale, numai în foarte mică măsură. Această corporalitate este extrem de complicată. Ea devine din ce în ce mai mult o formațiune minunată cu cât o urmărim până în detaliile ei. Dar răspunsul la întrebarea: Cum este înțeleasă această corporalitate? trebuie să vină totuși din altă parte, din acea cunoaștere pe care ne-o oferă știința spiritului când ne trimite la spirit.

Dar să punem laolaltă lucrurile care s-au spus în diferitele conferințe din anii trecuți și veți putea spune: Așa cum avem în fața noastră, în viața dintre nașterea și moartea omului, corporalitatea sa, tot astfel avem în viața dintre moartea sa și o nouă naștere spiritualitatea sa, spiritul său. Și, dacă examinăm, așa cum am făcut-o în ciclul de conferințe pe care l-am ținut în primăvara anului 1914 la Viena, viața omului între moarte și o nouă naștere, observăm în același timp creșterea și dezvoltarea spiritului uman, așa cum observăm creșterea și dezvoltarea corpului uman de la naștere până la moarte. Într-adevăr, așa stau lucrurile când focalizăm copilul nou-născut și când urmărim cum evoluează el din copilărie, cum devine tot mai matur, cum urmează degradarea, cum survine apoi moartea; noi urmărim cu simțurile noastre exterioare și combinăm impresiile noastre exterioare cu rațiunea, urmărim corpul uman în devenirea sa. Tot astfel, urmărim spiritul uman în devenirea sa atunci când observăm creșterea, maturizarea spiritului, când ajungem la ceea ce am numit în cartea mea *Știința ocultă în rezumat* ora miezului nopții existenței dintre moarte și o nouă naștere, când vedem apoi noua sa apropiere de corpul fizic; noi observăm spiritul și trebuie să vedem apoi relația acestui spirit, care ne întâmpină în forma sa primordială între moarte și o nouă naștere, cu ceea ce reprezintă corpul său, în devenirea sa, aici în lumea fizică.

Prin cercetarea spiritului suntem întâmpinați aici de faptul important, semnificativ, că ceea ce viețuim ca fiind corp este într-o

anumită privință o imagine exterioară, o copie fidelă a ceea ce observăm între moarte și o nouă naștere, iar ceea ce observăm, în modul menționat, ca fiind spirit între moarte și o nouă naștere este modelul pentru ceea ce observăm ca fiind corp, aici, în viața fizică. În felul acesta trebuie să ne reprezentăm în mod concret relația dintre spiritual și corporal. Cel care nu știe nimic despre viața dintre moarte și o nouă naștere nu știe nimic nici despre spiritul omului.

Dar când ne aflăm în fața omului așa cum ne întâmpină el în corporalitatea ce ni se revelează între naștere și moarte și când ne înarmăm cu conștiința că aceasta este o copie a spiritualității prenatale, atunci ne întrebăm: Ce se interpune între model și copie? Ce face ca acest model să se exprime în forma copiei? – Poate că am putea renunța la cunoașterea unei astfel de mijlociri, dacă omul ar fi de la început desăvârșit, dacă el s-ar naște astfel încât modelul său spiritual s-ar transforma în mod nemijlocit în omul finit și nu ar mai trebui să crească și să devină, ci s-ar afla în fața noastră în forma sa finală. Atunci am putea spune: Într-o lume spirituală de dincolo se află spiritul omului, aici în lumea fizică se află copia fizică. Noi raportăm copia fizică la modelul spiritual. Dar lucrurile nu stau așa, după cum știm, deoarece prin naștere omul apare în existența sensibilă ca o ființă incompletă, și abia treptat devine asemănător cu modelul său. Întrucât spiritul nu acționează decât până la concepție și puțin la începutul dezvoltării embrionare, așadar, până la naștere, întrucât spiritul eliberează apoi omul, trebuie să existe aici o mijlocire, ceva care, de exemplu, la douăzeci de ani, încă să mai modeleze ceea ce mai înainte nu corespundea în întregime modelului său spiritual, astfel încât să-l facă să corespundă. Și ceea ce dă aici, în lumea fizică, în copie, forma modelului spiritual este componenta sufletească, este sufletul.

În felul acesta găsim omul inserat în întreaga sa ambianță cosmică. Noi urmărim apoi existența sa spirituală între moarte și o nouă naștere, apoi existența sa corporală între naștere și moarte, și percepem existența sa sufletească ca fiind cea care dă treptat

formă modelului în corpul fizic, în copia fizică. Apoi, pentru om vine punctul central al dezvoltării sale pământești în jurul vârstei de treizeci și cinci de ani. Apoi survine degradarea. Atunci omul devine, din punctul de vedere al corporalității sale, tot mai durificat. Dar ceea ce se formează în el se pregătește deja să se dizolve din nou în spiritualitatea sa pură, pentru ca omul să poată din nou viețui în forma spirituală între moarte și o nouă naștere. Dar ce face corporalitatea tot mai pregătită pentru a putea deveni prin moarte din nou spirituală? Din nou aici intervine sufletescul. El ne pregătește să devenim din nou spirit în cea de a doua jumătate a vieții noastre. În felul acesta noi obținem treimea noastră umană: spirit, suflet, corp. În felul acesta obținem o reprezentare despre relația dintre spirit, suflet și corp. Dar mai primim și o reprezentare a corporalului, care este clară în sine, care este ireproșabilă în sine, în sensul în care trebuie să fie. Căci dacă trupescul este o copie fidelă a spiritualului în corporal trebuie să se oglindească și toate structurile spirituale, trebuie să poată fi urmărit în corp, în formă materială, ceea ce este spiritual. Și atunci nu trebuie să ne minunăm că în cunoașterea mai nouă a apărut materialismul, care spune că ceea ce este corporal ar fi originea spiritualului. Dacă se are în vedere exclusiv ceea ce se dezvoltă între naștere și moarte, și anume ce se dezvoltă ca reprezentare, atunci tot ceea ce viețuiește în viața de reprezentare se găsește în copiile corpului uman. Omul poate fi urmărit în corp până la reprezentarea sa, și se poate ajunge până la iluzia concepției materialiste, pentru că, în fapt, trebuie să se găsească până în acele ramificații fine ale organismului uman care devin aparente în gândire, în reprezentare.

Pe această cale poți deveni, așadar, materialist, întrucât corporalul este o copie fidelă a spiritualului. Și când nu știi nimic despre spiritual, te poți mulțumi cu corporalul, te poți limita la corporal, poți crede că în corporal este conținut întregul om. Dar acest corporal ia naștere odată cu viața embrionară și dispăre după moarte. El este trecător, este o copie fidelă a spiritualului, atunci când îi observăm activitatea. Activitatea pe care noi o exercităm în structurile